

DE POPULIEREN

door

Dr. G. HOUTZAGERS.

In schrijver dezes, in 1937 verschenen werk „Het Geslacht *Populus*” is een lijst gepubliceerd (pag. 249—260) van de hierover bestaande literatuur. Sindsdien zijn over dit geslacht echter weer enkele nieuwe publicaties verschenen, die hier een korte vermelding verdienen:

1. Dr. Robert Regnier, Directeur van het Zoölogisch Instituut van N.W. Frankrijk en van het Muséum te Rouen, schreef een werkje getiteld: *Contribution à l'Etude des Peupliers et de leurs principaux ennemis*, gepubliceerd in *Annales des Epiphyties et de Phytogénétique* (508—549), Paris 1937. Wijl wij elkander kenden en zoowel hier te lande als in N.W. Frankrijk gezamenlijk de populieren hadden bestudeerd, heeft ZEd. mij te voren zijn manuscript ter hand gesteld voor het maken van eventueele op- of aanmerkingen. Ik heb dit zeer op prijs gesteld en daarvan een dankbaar gebruik gemaakt. Want indien ergens, zoo is hier — vóór publicatie — gemeenschappelijk overleg noodig, wijl juist op deze wijze ook internationale uniformiteit wordt verkregen en het groote publiek in de verschillende landen niet meer verward wordt door allerlei uiteenlopende namen en benamingen voor dezelfde soorten. Dit geldt zeer in het bijzonder voor populieren, bij welk geslacht in dit opzicht al zooveel is gezondigd en zooveel verwarring is gesticht.

Regnier houdt zich in sommige opzichten nog aan de Nomenclatuur van Dode, doch geeft, als resultaat van ons gemeenschappelijk overleg, in dit werkje bij afwijkende namen toch steeds duidelijk aan met welke namen uit mijn proefschrift zijn namen correspondeeren.

P. carolinensis Fougeroux is *P. angulata* Aiton, de z.g. Europeesche mutatie; *P. angulata* Michaux filius = *P. deltoides* Marsh. var. *missouriensis* Henry; *P. virginiana* Fougeroux = *P. deltoides* Marsh. var. *monilifera* Henry (*P. monilifera* Aiton); *P. monilifera* Nouveau Duhamel = *P. regenerata* Henry.

Jammer, dat Regnier *P. carolinensis* Fougeroux nog weer noemt als een der ouders van *P. serotina*. Alles wijst er op, dat hier niet deze soort, doch *P. monilifera* de oudere is. Cytologisch onderzoek, waarmede Prof. Honing te Wageningen thans voor deze houtsoort gelukkig een begin heeft gemaakt, zal hier tenslotte mogelijk definitief uitsluitsel kunnen geven.

De door Sarcé in den handel gebrachte *Peuplier Sarcé amelioré* wil Regnier nog onderbrengen onder *P. serotina erecta*. Hij merkt hierbij nog op: „Peut-être est-ce „*P. rubra* Poiré 1842? Il ne faut pas en tout cas le confondre „avec le *Peuplier* à tronc droit et écorce lisse, mais à feuille- „laison tardive, que l'on trouve dans le Poitou et qui cor- „respond à la variété *erecta* Henry de *P. serotina*; la pousse „de celui-ci est beaucoup plus lente.”

Deze laatste is inderdaad *P. serotina erecta*; de eerste is echter de zuivere *P. robusta*, zooals ik ter plaatse aan de boomen, waarvan Sarcé thans te Pontvallain zijn stekmateriaal verzamelt, heb kunnen constateeren. Hierover is geen verwarring of vergissing mogelijk!

Wat *Populus angulata* (= *P. carolinensis* Fougeroux) — de z.g. Europeesche mutatie — betreft, zij hier nog opgemerkt, dat bij mij steeds meer de overtuiging veld wint — vooral ook na mijn laatste bezoeken aan Frankrijk — dat hier voorop moet staan, dat deze import vermoedelijk stamt uit een zeer *zuidelijk* gedeelte van het verspreidingsgebied van *P. deltoides* in N. Amerika. Men zou in dit zuidelijk gedeelte van zijn natuurlijk verspreidingsgebied deze populierensoort eens in zijn natuurlijken toestand moeten zien en bestudeeren om na te gaan of beide — de Amerikaan en de Europeesche import — niet volkomen identiek zijn. Het is natuurlijk wel mogelijk dat na import eenige botanische verandering is ontstaan, doch ik acht het evenmin uitgesloten, dat de *grootte* soort *P. deltoides* (deze zoo- wel omvattend de variëteiten *missouriensis* als *monilifera* en *occidentalis*) juist in het zuidelijk gedeelte van zijn verspreidingsgebied in bepaalde onderdeelen nog wat sterker afwijkt en dat er dus van mutatie mogelijk in het geheel geen sprake is.

Vandaar dan deze verschilpunten met de import der Ned. Heide Mij. van 1891, die veel noordelijker stamt, maar daardoor ook al weer veel dichter staat bij *P. deltoides* var. *monilifera*.

Vandaar ook het verschijnsel dat de eerste na import in meer Noordelijk Europa geheel is verdwenen (het klimaat paste hem hier niet), doch zich wel in midden en Zuid-Frankrijk en ook in Italië — zooals bij een bezoek van Mej. Dr. Koning in 1938 aldaar bleek — heeft gehandhaafd.

Als 2e opmerking bij dit gedeelte zou ik nog willen toevoegen, dat ons ook is gebleken, dat langs de Seine-oevers in het gebied tusschen Parijs en Rouen verschillende vormen voorkomen — waarschijnlijk zaailingen — die niet de zuivere *P. regenerata* zijn, doch zeer waarschijnlijk weer latere bastaarden tusschen *P. nigra*, *P. serotina* en *P. monilifera*, welk alle drie hier worden aangetroffen. Mogelijk heeft ook

de vrouwelijke *P. regenerata* hieraan deelgenomen, doch vermoedelijk minder, wijl deze vrij laat bloeit en daardoor vaak, althans in dit gebied, geen of weinig zaad vormt.

In de 3e plaats is ons gebleken, dat *P. nigra betulifolia* hier in het voorjaar vroeger in het blad komt dan *P. nigra typica*.

2. Als tweede bijzonder overzichtelijke en duidelijke nieuwe publicatie over de populieren moet worden genoemd het reeds in mijn proefschrift aangekondigde, doch pas in 1938 verschenen werkje van C. S. Cansdale: *The Black Poplars and their Hybrids, cultivated in Britain*, uitgave van het Imperial Forestry Institute Oxford. Ook over dit werkje heb ik met Cansdale, Burtt Davy en Peace, allen uit Oxford, geregeld overleg gepleegd. Burtt Davy, die het voorwoord schrijft, licht dit als volgt toe: „Questions of Nomenclature were discussed with Dr. G. Houtzagers of the Nederlandsche Heidemaatschappij, who was at the same time preparing his book since published, *Het geslacht Populus in verband met zijn beteekenis voor de Houtteelt*. Dr. Houtzagers agreed with us in considering it desirable to have uniformity of Nomenclature in the two publications..... We are greatly obliged to Dr. Houtzagers, who while writing his own book, very kindly read through the manuscript and made helpful suggestions, many of which have been incorporated in the paper.”

Ik heb hieraan slechts toe te voegen, dat ook ik dit overleg steeds bijzonder op prijs heb gesteld. Het is ongetwijfeld beide boeken ten goede gekomen en heeft tengevolge gehad, dat zij in Nomenclatuur tenslotte volkomen met elkaar overeenstemmen.

3. Als derde publicatie na Maart 1937 moet genoemd worden: „Die Vermehrung und Kultur der Pappel”, von W. von Wettstein, Sauerländers Verlag, Frankfurt am Main, 1937.

v. Wettstein, de onderzoeker aan het Kaiser-Wilhelm Institut für Züchtungsforschung te Münchenberg/Mark is op het gebied van populierencultuur en het kweken van nieuwe bastaards van dit geslacht zeker geen onbekende. In het voorjaar 1938 ontvingen wij in onzen populieren proeftuin te Keppel zijn eerste tien bastaarden voor verder onderzoek. Ook hier is de Nomenclatuur voor de door hem behandelde soorten geheel in overeenstemming met die in „Het geslacht Populus”. Bijzonder genoeg doet het mij, dat v. Wettstein in zijn publicatie zich ook aansluit bij mijn opvatting om de verschillende Amerikaanse soorten *P. monilifera*, *P. angulata* en *P. Sargentii* in één soort

(*P. deltoides* var. enz.) samen te vatten. Wanneer iemand als v. Wettstein hierin voorgaat, zal ongetwijfeld deze benaming ook in Duitschland spoedig en algemeen ingang vinden. En zoo is weer een stap gedaan in de richting van vereenvoudiging in de „wirwar van namen”, die juist bij deze drie soorten al sedert 1768 (Miller) heeft bestaan. Ook in de richting van het volkomen afschaffen van den naam *P. balsemifera* L!

4. Als vierde publicatie der afgelopen periode zij genoemd een artikel van Forstverwalter Spreemann, Haus-Vorst, in het tijdschrift „Der Deutsche Forstwirt” van 17 September 1937. Hier wordt beschreven een *Populus Harffensis*, Harffer Pappel, die even over de Duitse grens achter Roermond (Wasserberg, Forsthaus Neuerberg) en verder vooral in het Erftdal bij Harff zeer veel is aangeplant op de bezittingen van den Graaf v. Mirbach-Harff en van hieruit over de omgeving is verspreid.

Bij een onderzoek ter plaatse bleek echter, dat het een oude bekende was n.l. *P. regenerata* Henry. Deze *P. regenerata* is zooals verder bleek vermoedelijk na den oorlog van 1870 door den graaf von Mirbach vanuit Metz en omgeving in deze streek geïmporteerd.

Het is van belang om hierop eens even de aandacht te vestigen, wijl dit een mooi voorbeeld is, hoe er op die wijze telkens nog weer eens nieuwe namen in de wereld komen, die de verwarring onnoodig zouden kunnen vergrooten.

Ongetwijfeld is Spreemann hier volkomen te goeder trouw geweest en heeft hij in enthousiasme over zijn vondst, deze zelfs een Latijnsche diagnose medegegeven: *Populus Harffensis* A. D. MCMXXXV/XXXVI Certamine Berolinae Olympiadi Agente primaria semina reddidit ac deiecit.

Was nu maar steeds een deskundige bij de hand om dergelijke kwesties direct recht te zetten, dan was het niet zoo erg. Doch dit is vaak niet het geval met als gevolg... weer een nieuwe naam voor een ouden vorm.

De in deze omgeving naast den Harffer Pappel (*Populus regenerata* Henry) ook aangetroffen, Gustorfer Pappel is zeer vermoedelijk een bastaard *P. regenerata* ♀ x *P. serotina* ♂ en hoort dus thuis in de rubriek *P. regenerata erecta*.

5. Tenslotte zal binnenkort in Duitschland bij den uitgever Schaper-Hannover verschijnen een door Dr. Kemper, Eberswalde bewerkte Duitse vertaling van „Het geslacht *Populus*”. Deze door mij geautoriseerde vertaling heb ik waar nodig aangevuld met de ervaringen en bevindingen na Maart 1937 opgedaan, terwijl ook de bovenbeschreven publicaties in het boek worden vermeld.

Ik meende goed te doen deze eenigszins uitvoerige aan-

vulling op mijn literatuurlijst 1937 in dit tijdschrift te publiceren en stel mij voor, telkens wanneer zich hiertoe een aanleiding voordoet, zulks voort te zetten.

Zooals uit het voorgaande blijkt, kan deze eerste aankondiging gelukkig vrij optimistisch zijn. Zij kan getuigen van internationale samenwerking en van de daardoor reeds thans merkbare gunstige resultaten van uniformiteit in verschillende landen.

Ook aan het in 1940 te Stockholm te houden congres zijn hierover voorstellen ingediend. Moge een en ander er toe bijdragen, dat daardoor de cultuur van een soort, die voor onzen boschbouw door zijn snellen groei van zoo groote beteekenis is, verder worde bevorderd en op een hooger plan gebracht.

Van zeer groote beteekenis zal hiervoor ongetwijfeld ook zijn het feit, dat reeds in het a.s. seizoen (1938/1939) hier te lande, uit onzen proeftuin te Keppel, van de verschillende populierensoorten stekhout verkrijgbaar zal zijn onder Contrôle van den Nederlandschen Algemeenen Keuringsdienst (N.A.K.). Verschillende besprekingen zijn hierover reeds met Dr. Ir. O. B a n g a van dezen dienst gevoerd en de daarvoor noodige regeling is thans reeds in werking gesteld. Nog dit jaar zal de eerste Beschrijvende Rassenlijst van Populieren verschijnen, opgezet naar analogie van de Rassenlijst voor Fruit met ook dezelfde groeppenindeeling (A. tot E.). Juist door deze, zoo noodige, contrôle is ongetwijfeld een zeer groote stap gedaan in het belang van de populieren-cultuur, welke echter niet mogelijk was, zoolang een en ander niet botanisch voldoende was gefundeerd. Dit feit zal ongetwijfeld ook voldoening schenken aan het Bestuur der Nederlandsche Heidemaatschappij, welk college in de afgelopen jaren steeds de noodige gelden beschikbaar stelde voor deze onderzoekingen, in de overtuiging, dat zij daarmee dienden het belang van de Nederlandsche bodem-cultuur... het mooie ideaal van de Ned. Heidemaatschappij.
